

KIRKLARELİ KENTSEL SİT ALANI YERLEŞİMİ, KORUMA SORUNLARI VE ÖNERİLER

KIRKLARELİ URBAN SETTLEMENT IN CLASSICAL ERA, PROTECTION DIFFICULTIES AND SUGGESTIONS

Öğr. Gör. Aysun Eyüboğlu Erşen- Öğr. Gör. Nilüfer Vatansever

T.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Kırklareli, T.Ü. Pınarhisar MYO, Turizm Böl. Kırklareli
aysunee@gmail.com , anadrielnilüfer@yahoo.com

Abstract

As it is a boundary province of Marmara region, in Trace part, Kırklareli has many military units, mostly made up of defence officers and state officers population; thus a city of administration. The first maps of the city are from 1938 and since 2001 "Protectional development plan" of the city is on.

Because of wars and invasions after one another, no regular settlement could have been established in Kırklareli. The immigrants from West Trace brought traditional architectural style of their own in 19th century and until the first years of the Republic, Turks, Bulgarians, Jews, Greeks were living together in the city. Even if some parts of the old houses are demolished or damaged by wrong restorations and the appearance of the city has changed, there are the traces of the past still in architecture; colorful life of the past.

In the notice, firstly the period of planning the urban settlement in classical era will be told, then the decisions of Edirne regional protection council taken between the years 1989- 2006 will be considered and totally 212 decisions will be seperated due to their subjects. After the results will be explained, difficulties of protection will be pointed out and suggestions will be told.

Key words: *Kırklareli, historical city tissue, protection of historical cities.*

ÖZET

Marmara Bölgesinin Trakya alt bölgesinde yer alan Kırklareli bir sınır ili olduğundan, çok sayıda askeri birlik bulunmaktadır. Bu nedenle savunma ile görevli kamu personelinin toplandığı ve yönetsel işlevi ağırlıklı olan bir kent niteliğindedir. İlk haritaları 1938 yılında yapılmış olan kentin "Koruma Amaçlı İmar Planı" 2001 yılından beri yürürlüktedir. Birbiri ardınca yaşanan savaşlar ve işgaller nedeniyle kentte düzenli bir yerleşme oluşturulamamıştır. Batı Trakya göçmenlerinin getirdiği geleneksel öğeler 19. Yüzyıldan başlayarak yörenin mimarisine katılmış olup, Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar Türk, Rum, Bulgar, Musevi aileler mahallelerde bir arada yaşamaktaydı. Her ne kadar kentin zamanla görünümü değişmiş, konut işlevli kültür varlıklarının bir bölümü yıkılmış ya da kötü onarımlarla detayları bozulmuş olsa bile, geçmişin çok renkli yaşantısını ve mimari özelliklerini anımsatacak izler halen bulunmaktadır.

Bildiride öncelikle Kırklareli kentsel sit alanı yerleşimi, planlama süreci aktarılacaktır. Daha sonra kent merkezinde Edirne Bölge Koruma Kurulunun 1989-2006 yılları arasında çeşitli kamu kurumu ve şahıs başvuruları sonucunda almış olduğu kararlar incelenerek konularına göre ayrımlandırılacaktır. Ardından kentsel sit alanındaki koruma sorunları belirtilerek çözüm önerileri getirilecektir.

Anahtar Sözcükler:

Kırklareli- Tarihi kent merkezi- Tarihi kentlerin korunması

KIRKLARELİ KENTSEL SİT ALANI YERLEŞİMİ, KORUMA SORUNLARI VE ÖNERİLER

Ülkemiz yüzyıllardır oluşturduğu tarihsel ve kültürel mirası ile çevre değerleri bakımından dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. 21. yüzyılda hızlanan "Dünyada küreselleşme" eğilimleri, sınırların kalktığı, etnik

kimliklerin biçim değiştirdiği bir ortamı hazırlarken; zengin ve gösterişli bir tarihsel-kültürel zenginliğin sahibi olarak farklı bir yer edinebilmemiz için; kendi yerel kimliğimizi korumamız giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

1-KIRKLARELİ'NDE YERLEŞİM VE PLANLAMA

Kırkareli' nde Bizans döneminden itibaren Kırkareli merkezinde Yayla bölgesinde Rumlar, Bulgarlar, Hızırbey Camii, hamam çevresinde ve Kırklar tepesi yöresinde Türkler, Karakaő mahallesinde ise çoğunlukla Yahudiler yaőamıřtır. Kırkareli 14. yüzyılda Osmanlı topraklarına katılmıştır. Yaőadığı Osmanlı-Rus savaşları, Balkan Savaőı ve sonrasında iőgal edilmiş, yağmalanmıştır. Savaşların ardından Balkanlarda gler yaőanmıřtır.

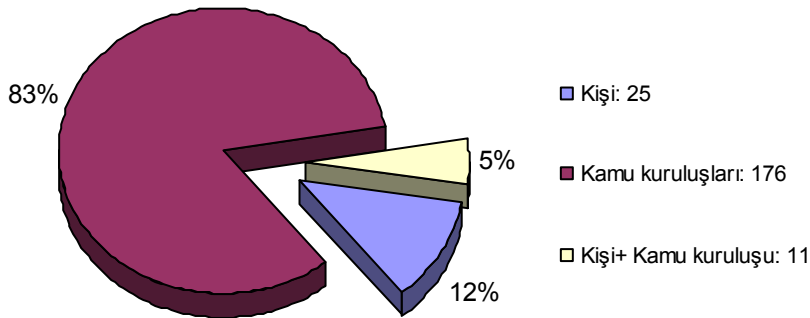
İlin ilk imar planı 1948 yılında, 2. imar planı 1968' de yapılmış, ilk kadastro çalışmaları 1940' ta tamamlanmıştır. 1948 dönemi imar planı Muallim Seyfi Arkan tarafından 1/1000 ve 1/5000 ölçeklerinde, mülkiyet dokusunu kısmen koruyarak yapılmıştır. 2. imar planı 1968' de Mimar Fikret Cankut tarafından 1/1000 ve 1/2000 ölçeklerinde yapılmıştır (Tandoğan, 2000). Kırkareli' nin 3. imar planı, 1986 yılında Yıldız Üniv. Döner sermayesi tarafından 1/1000 ve 1/5000 ölçeklerde hazırlanmıştır. 1988 yılında 1/1000 ölçekli plan revize edilmiştir. 1986 tarihinde yapılan Uygulama İmar Planından sonraki dönemde kentin çeşitli yerlerinde Belediye Meclisinin kararıyla ve Revizyon- İslah İmar Planlarıyla revizyonlar gerçekleştirilmiştir (Şahin, 2000).

Kültür Bakanlığı tarafından kentte 1990 yılından önce envanterleme çalışmaları yapılmış, 31 sivil mimarlık rneği tescil edilmiştir. Bölge Koruma kurulu 19.09.1996 tarihinde Yayla mah. ve Demirtaő mah. içeren bölgeyi "Kentsel sit alanı" olarak ilan etmiő ve koruma amaçlı imar planı çalışmalarına başlanmıştır. Bu plan 2001 yılından itibaren yürürlüktedir.

Buğun kentsel sit alanı olan Yayla bölgesi; Cumhuriyet döneminde yapılmış Rum ve Bulgar dönemi evlerinden oluşmaktadır. Bu evlerin sofalı plan tipi ve cephelerde kullanılan çıkma elemanları Türk evinin özelliğini yansıtmaktadır. Konutlar dıőa dönük, sokakla birebir iliőkili, büyük pencereleli olarak yapılmıştır (Tandoğan, 2000). Yayla mahallesinde 1924'te yapılan nüfus değişimine kadar kentin zengin yerli Rumları oturmuştur. oğunluğu nüfus değişimi sırasında Yunanistan' dan getirilen Türklerin oturduğu Yayla' da buğun 21 adet tescilli sivil mimarlık rneği, 1 eğitim yapısı, 1 bcekhane binası bulunmaktadır (Şahin, 2000).

2- KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULUNUN KENT MERKEZİNDE ALDIğI KARARLARIN İRDELENMESİ

Bölge Kurulunun 15.12.1989- 14.4.2006 tarihleri arasında; Kırkareli kent merkezinde 212 adet çeşitli kamu kurumu ve şahıs başvuruları sonucunda almış olduğu kararların dökümü yapılmıştır. Bu kararlar konularına göre 9 ana başlık altında incelenmiştir.

Buna göre koruma kuruluna baővuruda bulunanlar
Baővuran kişi sayısı: 25 Kamu kuruluşları: 176
Aynı konu için Kişi+ Kamu kuruluőunun baővuru sayısı: 11
Toplam baővuru sayısı: 212

KARAR KONULARI	ADET	YÜZDE(%)
A- SAPTAMA VE BELGELEME KARARLARI	51	%16,77
1- Sit Alanı ve Sit sınırlarının belirlenmesi kararları	5	
2- Tescil kararları	19	
3- Koruma alanının belirlenmesi	7	
4- Tescil kaydının kaldırılması	3	
5-Tescil kaydının devamı	14	
6-Tescili gereksiz yapılar	3	
B- YIKIMLA İLGİLİ KARARLAR	12	%3,93
1-Yapının yıkım kararları	2	
2- Yapıların yıkılmasına yönelik izinler	7	
3- İzinsiz (kaçak) yapı ya da eklentilerin yıktırılması	3	
C- PARSEL DÜZENLEME KARARLARI	8	%2,62
1- Tevhid kararı	2	
2- İfraz kararı	1	
3- İmar hattının düzenlenmesi onayı	2	
4- Tescil şerhinin kaldırılması	1	
5- Tescil şerhi konması	1	
6- Takas işlemlerinin onayı	1	
D- TESCİLLİ YAPI VE ONARIMINA İLİŞKİN KARARLAR	87	%28,60
1- Tadilat ya da onarım için ön izinler	9	
2- Onarım projelerinin uygun olmaması	4	
3- Büyük onarım, (Restorasyonların) uygunluğu	25	
4- Yeniden proje hazırlanarak kurula sunulması	19	
5- Tadilat yapımının uygun olmaması	5	
6- Tescilli binanın fotoğraf, belgelerinin istenmesi	15	
7- Rölöve ve onarıma ilişkin projelendirme onayları	10	
E- YENİ YAPI YAPILMASINA İLİŞKİN KARARLAR	43	%14,14
1- İlave kat verilmesi	2	
2- Yeni yapının mimari proje onayları	18	
3- Mimari Proje değişiklikleri onayı	2	
4- Müze denetiminde hafriyat yapılması kararı	1	
5- Yeni yapı yapılabilmesi için verilen ön izinler	8	
6- Yeni yapı projesinin uygun olmaması	9	
7-Yapıya kullanma izni verilmesi	3	
F- PLANLAMA VE PLAN UYGULAMA KARARLARI	26	%8,54
1- Koruma Amaçlı İmar Planına Göre uygulama kararı	7	
2- İmar Planı tadilatları onayı	10	
3- Çevre Düzenleme projeleri onayı	9	
G- KURUMLARARASI YAZIŞMA KARARLARI	22	%7,23
1- Kurul onaylı yapıların inşasında denetleme gerekliliği	1	
2- Belediyeye uyarı yapılması kararı	2	
3- Tehlike arz eden yapı için belediye tarafından önlem alınması gereği	5	
4- Belediyesince arsa özelliklerinin kurula sunulması isteği	5	
H-KURUL GÜNDEMİ VE UYGULAMALARI	32	%10,53
1- Tescilli yapı projelerinin kurulun gündemine alınması	1	
2- İlgili mevzuata uymayan projelerin raportör incelemesinden ve tashihinden sonra kurul gündemine alınması	1	
3- Alan inceleme kararları	21	
4- Kurul tarafından arşivleme istemi	3	
5- Maddi hataların düzeltilmesi onayı	4	
6- Kırklareli merkezinde çizilecek projelerin ilgili Mim. Od.birimlerince denetlenerek kurula sunulması kararı	2	
I-DİĞER KARARLAR	23	%7,64
1- Yasal soruşturma başlatılması	13	
2- Kamulaştırma kararları	4	
3- Verilen zararın ilgili kurum ve kişi tarafından karşılanması	1	
4- Kabrin naklinin uygun olmaması	1	

5- Reklam, ilan, yönlendirme tabelalarının yerleştirilmesi koşulları	1	
6- Yapının bedelsiz devredilmesi kararı	1	
7- Kullanma ruhsatının iptal edilmesi	2	
TOPLAM	304	

Kırklareli kent merkezinde koruma kuruluna başvurusu yapılan konulara göre alınmış olan kararların kodlandırılması

Sonuçlara bakıldığında 1989- 2006 tarihleri arasındaki dönemde Kırklareli kent merkezinde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna iletilen ve değerlendirilmesi talep edilen konular arasında % 28.60 değeri ile en çok “Tescilli yapı ve onarımına ilişkin kararlar” görüşülmüştür. En çok görüşülen 2. konu % 16.77 oranıyla “Saptama ve belgeleme kararları”dır. “Yeni yapı yapılmasına ilişkin kararlar”ın %14,14 oranıyla 3. sırada gelmesi kent merkezinde kültür varlıklarının çoğunlukla korunduğu, envanter çalışmalarının yapıldığı sonucuna götürmektedir

Kent merkezinde 1989- 2006 arasındaki dönemde Koruma Kuruluna değerlendirilmesi için sunulan 212 karar incelenmiş, 1998’ de en az 1 adet ve 2003 yılında en çok 24 adet kararın (%12) alındığı belirlenmiştir.

3- KENTSEL SİT ALANINDA SOSYAL YAPI ARAŞTIRMASI

Kentsel sit alanını içeren Yayla bölgesinde yeni ve tescilli sivil mimarlık örneklerinin kullanıcılarına Nisan 2006 tarihinde “Karşılıklı görüşme yolu” ile üç bölüm, toplam 24 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır.

* 1. Bölümde; Anket yapılan 210 hanede 1. bölüm kişisel bilgileri içeren 17 sorudan oluşmaktadır. Anket uygulanan kişilerin orta yaş ve üzeri gruplardan oluştuğu, bölgede yaşayan insanların eğitim düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Bölgede yaşayan ailelerin çoğunun (%82.86) doğum yerinin Kırklareli olması ve %42.38 oranındaki kişilerin 20 yıldan fazla süredir aynı evde yaşıyor olması ev sahiplerinin hem evlerine, hem de şehirlerine bağlı olduklarını göstermektedir. 210 hanede %49.52 oranıyla bir kişinin çalışması bu ailelerin geleneksel aile yapısına sahip olduğunu ve ailelerin ekonomik yönden yetersiz durumda olduklarını göstermektedir. Anket çalışmasında çoğunlukla ailelerin oturdukları evin kendilerine ait olması (%64.76) bu konular hakkında karar verme, uygulama yetkisinin kendilerinde olduğunu belirtmektedir.

Anketin 2. bölümü; Yayla bölgesinde oturan ailelerin koruma bilinci düzeyinin belirlenmesi için hazırlanan 7 sorudan oluşmaktadır. Çoğunlukla aileler evlerine yılda bir bakım yapmaktadır (%74.76). %50.48 oranıyla aileler evlerine iç-dış boya, badana ve sıva tamiri olmak üzere “basit onarım” yapmaktadır. Anket bölgesindeki bireylerin %84.76 oranıyla Yayla mahallesindeki tarihi yapıların korunmaya değer olduklarını düşünmesi, bu bölgeyi koruma duygusuyla sahiplendiklerinin göstergesidir. Aynı bireyler Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunu %61.90 oranında hiç duymamışlardır. Bu durum bölgedeki eğitim düzeyinin düşüklüğü ile doğru orantılıdır. Bununla birlikte Koruma Kurulunun bölgedeki faaliyetleri sırasında kendisini iyi tanıtmadığı da anlaşılabilir. Anket bölgesindeki bireyler %82.86 oranıyla tarihi yapıların korunmadığını düşünmektedirler. Aynı bireyler %64.29 oranıyla Yayla mahallesindeki tarihi yapıların korunması ile ilgili bir faaliyet yapıldığında katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Anket yapılan Yayla Mahallesindeki 210 hanede, %30 oranıyla bireyler tarihi bir yapının korunmaya değer olması için geçmişimizi yansıtmayı gerektiğini düşünmektedirler.

3. bölümde kentsel sit alanı olan anket bölgesinde yaşayanların eski ve yeni yapılara bakışı ve “koruma uygulamalarına” eğilimlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket yapılan bireyler arasında %53.33 oranında eski evlerin yıkılıp yerine yeni ve çok katlı evlerin yapılmasını onaylamamaktadırlar. Bireyler %60 oranıyla da tarihi yapılarla yeni ve çok katlı yapıların bir arada bulunmasını uygun görmemektedirler. Ağırlıklı olarak bireyler tarihi yapıları daha kullanışlı bulmaktadırlar (%48.10). Bunun nedeni evlerin kalabalık aile yapısı göz önünde bulundurularak inşa edilmiş olmasıdır. Buradaki halkın geleneksel aile yapısına sahip buldukları ve kullandıkları evlerin plan yapısı ve işlevsel olarak bu yapıya uygun olduğunu göstermektedir. Anket bölgesindeki bireyler %47.14 oranıyla Yayla mahallesi kentsel sit alanındaki yeni yapıların tarihi dokuya zarar verdiğini düşünmektedirler. Yine ağırlıklı olarak bireyler Yayla mahallesi kentsel sit alanındaki tarihi yapıların onararak korunmasını istemektedirler (%90). Aynı bireyler; devletin eski eserlerin korunması konusunda üzerine düşen görevi yerine getirmediğini ve devletin tek başına eski eserleri koruyamayacağını, hepimizin çaba göstermesi gerektiğini %48.58 oranında düşünmektedirler. Sonuçta yöre halkının koruma konusunda istekli ve bilinçli olduğu görülmektedir. Ancak ekonomik durum göz önüne alınarak devlet ve sivil toplum işbirliği ile yeni ekonomik kaynakların yaratılması gereği kaçınılmazdır.

4- KENTSEL SİT ALANLARINDA YAŞANAN KORUMA SORUNLARI VE ÖNERİLER

Ülkemizde geleneksel konut mimarisinin korunmasında “Koruma Amaçlı İmar Planları” öncelikli işlev üstlenmektedir. Ancak planla getirilen bazı kararların uygulamaya geçirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Yönetmelik hükümleri ise yeterince anlaşılır ve bağlayıcı olmadığından yöneticilerin “yorumlaması” na açık durumdadır. Bütün bunların en önemlisi halkın korumanın gereğine ve yararına inanmaması, koruma konusundaki bilinç, duyarlılık ve bilgi eksikliği ile hareket etmesi sonucunda; tarihsel sürekliliğin fiziksel görüntüsü olan kentler adeta yağmalanmış, geçmişle olan bağlar kopma noktasına gelmiştir.

Bütün koruma uygulamalarının başarısı, kullanıcısı olan halkın katılımını, desteğini almasına bağlıdır. Dolayısıyla koruyamayan, korumanın yollarını bilmeyen halk, sahip olduğu binaları bırakarak kentin başka bölgelerinde yaşamayı seçmektedir. Özellikle büyük nüfus yoğunluğunu barındıran tarihsel kentler, hızlı nüfus artışı ve hızlı ekonomik büyüme sonucunda ulaşım, otopark sorunları, yüksek yapılaşma, korunamayarak terk edilme, köhneleşme gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Üstelik Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan Bölge Koruma Kurulları koruma bilincinden yoksun halkın gözünde toplumun çıkarlarına karşı çıkan ve direten, engelleyen, ulusal ve evrensel değerler uğruna karlı işler yaptırmayan bir kuruma dönüşmüş durumdadır.

Kırklareli ‘de kentsel sit alanı dışında yaşayan halkın korumaya bakışı, eğilimi katılımcı nitelikte değildir. Özellikle koruma kurullarını, burada görev yapan personeli ”kendi özel işlerine karışan ve onları istemedikleri bir alana yönlendiren unsurlar” olarak görmektedirler. Yayla bölgesinde Kentsel Sit Alanında yaşayanların çoğunluğu ise sivil mimarlık örneklerinin korunmasını isterken; kentin çarşı+ticaret bölgesinde yaşayan ve daha az sayıda tescilli eserin bulunduğu bölgedeki kullanıcılar kendilerine “rant kazandırması gereken bir yatırım aracı” olarak görmektedirler. Yaşanan sorunlara getirilen öneriler “yasal ve ekonomik”, “eğitim ve sosyal alan”da olmak üzere iki başlık altında toplanabilir

YASAL VE EKONOMİK ALANDA ÖNERİLER

Ülkemizde korumacılık olgusu; gelişmiş ülkelerin aksine ekonomik, sosyal ve siyasal yapılanma sürecinden bağımsız değildir. Bu nedenle kültür değerlerimiz giderek hızlanan bir yağmalanma süreci yaşamaktadır. Kentlerde yer alan eski yerleşim dokuları terk edilmekte, yıkılmakta ya da düşük gelir gruplarının sığıntı yeri haline gelmektedir. Oysa tarihsel kentlerde yerel yönetimler, üniversiteler, çeşitli kurumlar ve sivil toplum örgütlerinin eski yapıları satın alarak onarmaları, yaşatmaları sağlanmalıdır. Bu uygulamalar yeni restorasyonlar için teşvik unsuru olabilecektir.

Koruma uygulamalarındaki çok seslilik ve yetki karmaşasını engelleyebilmek için; devlet yetki ve sorumluluk dağılımını yeniden gözden geçirerek bütün koruma mevzuatını tek bir “Kent ve Çevre Koruma Yasası” adı altında birleştirebilmelidir. Ülke genelinde bütün iller için ayrı olmak üzere; korumacı yönü ağır basan bir planlama anlayışı ile imar planları hazırlanmalıdır. Bu planlar aynı zamanda koruma amaçlı imar planı özellikleri ve kararlarını da içermelidir. Devletin kurumları yasal açıdan kültür varlıklarımıza birer “Konut Stoku ve doğa rezervi” gözüyle bakabilmeli, kültür varlıklarımızın korunmasını ulusal yarar ve evrensel gereklilik olarak kabul etmelidir. Öncelikle ülkemizdeki kültür varlıklarının envanteri hızla çıkarılarak arşivlenmelidir. Ek olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı, müzeler, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları gibi birimlerdeki uzman personel eksiklikleri giderilmelidir.

Ayrıca “koruma uygulamalarının” temelde ekonomik bir sorun olduğu göz ardı edilemez. Kültür ve Turizm Bakanlığının kültür ve sanat alanlarına ayırdığı kaynak ya da bütçeden aldığı pay ise, yıllar içinde azalma eğilimindedir. Oysa tescilli eser olan yapılarını onarmak isteyenler için mevcut yasaların işletilmesi ve yeni teknik- ekonomik yardım mekanizmalarının oluşturulması gereklidir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin daha çok kentlerine, tarihlerine sahip çıkmaları sağlanmalı, restorasyon, sağlıklılaştırma çalışmalarında sivil toplum örgütleriyle birlikte yeni ekonomik kaynaklar oluşturmaları için teşvik edilmelidir. Özellikle tarihsel yapı sayısı yoğun olan tarihi kent belediyeleri kültür varlıklarını koruyup yaşatabilmeleri için daha çok devlet desteği almalı ve uzman ekiplerle restorasyon büroları kurmaları sağlanmalıdır.

Kırklareli’ de gerek kentin ticaret merkezi gerekse Kentsel Sit Alanındaki tescilli eser kullanıcıları bugüne kadar koruma yasalarının tanıdığı haklardan yararlanamamışlardır. Dolayısıyla devletin koruma konusundaki “teşviklerinden” habersizdirler. Bu anlamda koruma uygulamalarının merkezi ve yerel yönetimlerin öncelik sıralamalarında başta gelmelidir. Aksi halde kent içindeki tescilli eserler bakımsızlıktan yıkılma aşamasına gelecektir. Bununla birlikte kentte henüz sponsor desteği ile restorasyonu gerçekleştirilmiş bir konut yapısı, ya kültürel kullanıma kazandırılmış bir yapı bulunmamaktadır.

EĞİTİMSEL VE SOSYAL ALANINDA ÖNERİLER

Koruma eylemi bilinçli eğitimcilerin yürüttüğü sistemli bir eğitimle desteklenmelidir (Tapan,1989). Sosyal değeri her zaman maddi değerinden yüksek olan tarihsel yapıtları onarmanın amacı kültürel sürekliliği sağlamak, tarihe ışık tutmaktır. Tarih bilincini yurttaşlara verebilmek için “koruma”, aslında önemli bir eğitim aracıdır. Eğitim konusunda bütün eğitim kurumlarına ve Mimarlar Odasına büyük görevler düşmektedir (Aslan,1989). Eğitim yalnızca kurumların işi, sorumluluğu değil, bütün toplumun bir etkinliği olmalıdır. Çünkü öğrenme, toplumsal yaşamda da sürmektedir. Halen mevcut olan yerel ölçekteki kentleri güzelleştirme, koruma dernekleri, ÇEKÜL Vakfı, Tarihi Türk Evlerini Koruma Derneği gibi sivil toplum örgütleri çeşitli etkinlikler düzenleyerek bu süreçte sorumluluk almalıdır

Yapılacak uygulamaların başında Milli Eğitim Bakanlığı ile YÖK arasında işbirliğinin kurulmasıyla öncelikle kamu personeline yönelik; ana teması “kültür tarihimiz ve koruma” olan hizmet içi eğitim seminerleri düzenlemek sayılabilir. Mimarlık ve kültür tarihi, kültürel antropoloji konularının eğitim programlarındaki yeri oldukça kısıtlıdır. Bu bilinçle yetişen kuşakların; kendi kültürlerini, tarihi geçmişlerini bilmeden; dolayısıyla sevmeden, benimsemeyen yetişmeleri, koruma eğilimi de göstermeyeceklerini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle ilköğretim ve lise eğitim programlarına korunacak kültürel değerlerimizin, görsel, duyuşal zenginliklerin katılması ve yeniden gözden geçirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca eski eserlerin restorasyonlarında istihdam edilmek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi devlet kurumları, İl Özel İdareleri ya da özel şirketler bünyesinde çeşitli ustalık konularında eğitim verilerek sertifikalı işçiler yetiştirilebilir. Yıllardır gerekliliği söylenegelmiş, ancak bir türlü ilkeleşmemiş, kabul görmemiş olan bu konu restorasyon uygulamalarında çalışacak kişilerin, dolayısıyla yapılacak işlerin kalitesinin artırılmasını sağlayacaktır.

Sosyo-kültürel yapının oluşumu ve gelişimi tarihsel bir süreç gerektirmektedir. Bu sürecin yaşandığı tarihsel çevreler toplumların geçmişlerini yansıtan en önemli ve değerli belgelerdir (Turan, 2001). Geçmişin izlerini taşıyan tarihsel yapılar bu anlamda kentlerin belleğidir. “Yıkım” istemleri kentin belleğinin bir parçasının elden çıkartılarak paraya çevrilmesi anlamına gelir. Kültür ve bellek yavaş yavaş yok olursa toplum da zaman içinde yok olma sürecine girer. Koruma uygulamalarında; toplumu yaşadıkları çevrenin kültürel değerleri yönünden bilinçlendirme, dikkati çekme konuları önemlidir. Tarihi kentlerin korunmasında sivil toplum örgütleri, medya kuruluşları tarafından konunun sürekli gündemde tutulması, çeşitli eğitim kurumlarının öncülüğünde etkinlikler düzenlenmesi iyi sonuçlar getirebilir.

SONUÇ

Koruma düşüncesi kamu yararına olan bir hizmettir ve çok yönlü bir sorumluluk anlayışını beraberinde getirmektedir. Restorasyon uygulamaları; yerel yönetimler, halk ve devlet üçlüsünün etkin ve uyumlu bir bütünlük oluşturması ve bilimsel kuruluşların destek ve işbirliğiyle yürütülmelidir. Kentlerimizdeki geleneksel konut dokusunu kendi kültürel zenginliğinin farkında oluşu ile geleceğine duyarlı bir toplumun gelişmesine katkıda bulunmak konusunda merkezi ve yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Kültürel mirasın taşıdığı evrensel boyutluluk özelliği “koruma” konusunda uluslararası işbirliği ve etkin iletişimi kaçınılmaz kılmaktadır. Dolayısıyla devlet-halk işbirliği ve uluslar arası maddi desteği arkasına alan iyi projelerle finansman sorunları da aşılabılır niteliktedir. Bütün dünyada, belediyeler, özellikle uluslararası ilişkileri açısından yakın oldukları dost ülkelerin belediyeleriyle "kardeş kent" ilişkileri kurmaktadır. Bunların yanı sıra, yerel yönetimler, belediyeçilik konusunda teknik çalışmalar yapan uluslararası kuruluşlarla ilişki kurmaktan önemli kazanımlar sağlayabilirler. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi bunlar arasında sayılabilir.

Genel olarak her alana girmiş ileri teknoloji, iletişim olanakları, eğitim kurumları ve çeşitliliği ile bir bilgi toplumunda yaşamamıza rağmen, ülkemizde kültürün “koruma” ile olan ilişkisi hala çözülememiştir. Koruma; her kuşağın bir önceki dönemden edindiği kültürel değerlere yenilerini ekleyerek yeni kuşaklara aktarması sorumluluğudur. Egemen koruma anlayışı, geçmişin öğelerinin bir bölümünü koruyarak yeni değişmelerin eklenmesiyle zenginleşmeli, gelişmelidir (Özer,1982). Toplum olarak; hızla değişen, gelişen dünya koşullarına ayak uydururken, geçmişten çağdaş biçimde yararlanan mimari örneklerle, tarihsel süreklilik içinde, toplumsal yaşamı dünden bugüne, bugünden de yarına aktarmaya çalışmalıyız (Özer, 1982).

Kaynaklar

Tandoğan, E., 2000, Kırklareli Konut Yerleşimi Üzerine Bir İnceleme, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, MSÜ, İstanbul.

Şahin Sağlamcı, S., 2000, Kırklareli’ nin Tarihsel Gelişimi İçinde Yayla Mahallesi nin Çözümlemesi ve Koruma Önerileri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, İstanbul.

Tapan, M., 1989, “Örgün ve Yaygın Eğitim”, Mimarlık Dergisi, 3, 62.

Aslan, R., 1989, “Bilinç, Kültür ve Koruma”, Mimarlık Dergisi, 3, 61.

Turan, B., 2001, “Kent Politikaları ve Katılım”,

Özer, F., 1982, Çağdaş Mimari Dizaynlamada Tarihsel Sürekliliğin Değerlendirilmesi, İTÜ Matbaası, İstanbul.